

2095
rest. 122

Latvijas PRR Tautas Komisāru padome
Valsts apgādniecību un reliģiozisko
asņņmumu pārvalde (VA PP)
Reliģiozijas trests

Tipolitogrāfija

Fonds Nr 2095

māksliniskā izziņa

par 1940. — 1964.

Vēsturiskā izziņa

I

1940.gadā, nodibinoties Latvijas PSR, radās nepieciešamība izveidot institūciju, kas pārzinātu nacionalizētos poligrāfiskos uzņēmumus. Pamatojoties uz Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomes 1940.g.6.augusta lēmumu, Rīgā nodibināja Valsts apgādniecību un poligrāfisko uzņēmumu pārvaldi (saīsināti VAPP), tās pakļautībā bija arī Tipolitogrāfija.

1941-1944.g.vācu okupācijas laikā VAPP tika evakuēta uz Maskavu, kur turpināja funkcionēt un savu darbību turpināja 1944.gadā Latvijā. 1944.gada oktobrī tipogrāfijas bija Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomes Valsts apgādniecības un poligrāfisko uzņēmumu pārvaldes (VAPP) Poligrāfijas tresta pārziņā. Iepriekš minētā tresta pārziņā kopš 1944.gada atradās arī Tipolitogrāfija.

1946.gada 24.martā, ar Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija dekrētu Tautas Komisāru Padomi reorganizēja par Ministru Padomi un līdz ar to VAPP, kuras sistēmā iekļāvās arī Tipolitogrāfija, pārgāja Ministru Padomes pārziņā.

Tipolitogrāfijai vairākkārt mainījusies pakļautība un augstākstāvošo iestāžu nosaukumi.

1946.gada 7.augustā Latvijas PSR Ministru Padome izdeva lēmumu Nr.673 par VAPP reorganizāciju. Ar šo lēmumu uz VAPP bāzes nodibināja:

- 1) Latvijas PSR Ministru Padomes Preses un poligrāfijas pārvaldi, pakļaujot tai arī Latvijas poligrāfijas trestu.;
- 2) Latvijas PSR Ministru Padomes Latvijas Valsts izdevniecību.

Iepriekš minētās augstākstāvošās iestādes reorganizācijas rezultātā Tipolitogrāfija atradās Latvijas PSR Ministru Padomes Preses un poligrāfijas pārvaldes Latvijas poligrāfijas tresta pakļautībā.

1949.gada 2.martā Latvijas PSR Ministru Padome ar lēmumu Nr.224 likvidēja Latvijas PSR Ministru Padomes Preses un poligrāfijas pārvaldi un nodibināja Latvijas PSR Ministru Padomes Poligrāfiskās rūpniecības un grāmatu tirdzniecības pārvaldi. Latvijas poligrāfijas trests līdz ar tipogrāfijām (tai skaitā arī Tipolitogrāfiju) ietilpa jaundibinātajai pārvaldei pakļauto iestāžu skaitā.

1949.gada 27.augustā, saskaņā ar Latvijas PSR Ministru Padomes lēmumu Nr.950 Latvijas poligrāfijas trests saucās par Latvijas poligrāfiskās rūpniecības republikānisko trestu.

Ar Latvijas PSR Ministru Padomes 1953.gada 12.maija lēmumu Nr.448.nodibināja Kultūras ministriju un uz šī paša lēmuma pamata organizēja Izdevniecību un poligrāfiskās rūpniecības galveno pārvaldi, kas ar visām tai pakļautajām iestādēm pārgāja jaundibinātās ministrijas

2

sistēmā. Tipolitogrāfija atradās šīs institūcijas pakļautībā līdz 1954.gada 22.decembrim , kad Latvijas PSR Ministru Padome izdeva lēmumu Nr.1008 par Latvijas PSR Kultūras ministrijas Izdevniecību un poligrāfiskās rūpniecības republikāniskā tresta likvidēšanu . Saskaņā ar šo lēmumu Latvijas PSR Kultūras ministrija savā 1954.gada 25.decembra pavēlē Nr.1339 noteica , ka līdz 1955.gada 1.janvārim visas trestam pakļautās iestādes ,tātad - arī Tipolitogrāfija ,nodod dokumentāciju un pamatlīdzekļus Izdevniecību un poligrāfiskās rūpniecības galvenajai pārvaldei.

Ar 1957.gada 14.marta pavēli Nr.208 Izdevniecību un poligrāfiskās rūpniecības galveno pārvaldi reorganizēja par Izdevniecību, poligrāfiskās rūpniecības un grāmatu tirdzniecības galveno pārvaldi ,uz kuras bāzes1959.gadā noorganizēja Poligrāfiskās rūpniecības pārvaldi(KultūrasMinistrijas 1959.gada 7.janvāra pavēle Nr.17).

1963.gada 19.oktobrī ar Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija dekrētu nodibināja Latvijas PSR Ministru Padomes Valsts preses komiteju. Poligrāfiskās rūpniecības pārvalde (un tās pakļautībā esošā Tipolitogrāfija) no Kultūras ministrijas sistēmas pārgāja Valsts preses komitejas sistēmā.

1965.gada 1.janvārī Tipolitogrāfiju pārorganizēja no patstāvīgas iestādes par Paraugtipogrāfijas Ofseta ceļu (Latvijas PSR Ministru Padomes Valsts preses komitejas 1964.gada 3.decembra pavēle Nr.241) Savas darbības laikā Tipolitogrāfija izpildīja pasūtījumus no dažādām iestādēm , organizācijām , uzņēmumiem gan Latvijas PSR , gan PSRS teritorijā .

Tipolitogrāfijā iespieda dažādas etiķetes , preču zīmes , vēstuļu veidlapas , pateicības rakstus , afišas , katalogus , iesaiņojamos papīrus (konfektēm u.c. konditorejas izstrādājumiem un pārtikas precēm) , notis u.c.

Pasūtījumus saņēma gan no Rojas zivju konservu fabrikas , Smiltenes patērētāju biedrības , parfimērijas fabrikas “Dzintars” , gan no Šostkas ķīmiskās fabrikas , Kazaņas ķīmiskās rūpnīcas u.c. uzņēmumiem Latvijas PSR un PSRS teritorijā.

Tipolitogrāfija 1940.gadā Rīgā izmantoja telpas Dzirnau ielā 33 , bet 50.gados - Sarkanarmijas ielā 25 (tagad Bruņinieku iela) , tajā atradās 3 iecirkņi: Litogrāfijas iecirknis,Iespīestuves iecirknis , Apdares iecirknis un 1 mehāniskā darbnīca , kā arī Tipolitogrāfijas kantoris , noliktava , ugunsdrošības dienests .

Iespīeddarbi tika veikti gan krievu , gan latviešu valodā , gan melnbalti , gan krāsaini .

1955.gadā iekārtoja foto nodaļu , uzstādīja ofseta iekārtas.

Tipolitogrāfijā tās pastāvēšanas laikā atjaunoja vecās ražošanas iekārtas tās pakāpeniski aizstājot ar jaunām - kvalitatīvākām .1959.gadā visas vecās iespiedmašīnas nomainīja pret jaunām .

Tipolitogrāfijā individuāli apmācīja retušētājus , ofseta iespiedējus u. c. , darbojās arodskola .

Līdz 1960.gadam Tipolitogrāfiju vadīja D.Speranskis , bet no 1961.līdz 1964.gadam - L.Maļisovs .

1964.gada jūnijā Tipolitogrāfijas kopētavā bija izcēlies ugunsgrēks , tā rezultātā radās materiāli zaudējumi .

II

Pamatojoties uz 1991.gada 16.marta likumu "Par arhīviem" un sakarā ar a/s "Rīgas Paraugtipogrāfijas" (v\u "Rīgas paraugtipogrāfija" saistību pārmantotāja) privatizāciju , valsts glabāšanā 1998.gada 19.janvārī tika nodoti Tipolitogrāfijas dokumenti .

Latvijas Valsts arhīvs Tipolitogrāfijas fondu valsts glabāšanā pieņēma bez satura un fiziskā stāvokļa pārbaudes kopā ar Paraugtipogrāfijas dokumentiem 1998.gada 20.janvārī.

Tipolitogrāfijas dokumentu vērtības ekspertīzes un pastāvīgi glabājamo dokumentu zinātniski tehniskās apstrādes rezultātā , lielāko dokumentu grupu veido grāmatvedības pārskati. Tipolitogrāfijas dokumentu lielākā daļa gājusi bojā ugunsgrēkā 1964.gadā , nav saglabājušās arī grāmatvedības bilances , tāpēc tiek glabātas bilances rēķinu kartītes.

Latvijas valsts arhīvā 1998.gadā veikta Tipolitogrāfijas lietu satura un fiziskā stāvokļa pārbaude un dokumentu zinātniski tehniskā apstrāde par laika periodu no 1945.līdz 1964.gadam , sastādīta vēsturiskā izziņa par laika posmu no 1940.līdz1964. gadam.

Tipolitogrāfijai piešķirts fonda numurs 2095 , izveidots pastāvīgi glabājamo lietu apraksts Nr.. 1 , kurā iekļautas 25 lietas par laika posmu no 1945.līdz 1964.gadam.

LVA PFTDD
vecākā inspektore

L. Kļaviņa

L.Kļaviņa

Šinī lietā 3 (trīs)
..... numurētas lapas
1998. g. «19.» oktobrī
L. A. Ahlviests *Alhviests*